

ЈОШ ЈЕДНОМ О ДНЕВНИЦАМА

Дневнице нису и не могу бити трошак, јер нису трошак него фиктивна (социјалистичка) категорија која обезбеђује паушално повећање плате раднику који је на путу, те паушалну накнаду трошкова у случају да му послодавац не обезбеди трошкове смештаја, исхране и превоза на други начин.

Иста је ствар и са теренским додатком, само се у овом случају то већ види из самог имена овог "трошка".

Закон о раду је оба "трошка" избацио одредбом члана 118: "Запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то: ... 2) за време проведено на службеном путу у земљи; 3) за време проведено на службеном путу у иностранству; 4) смештаја и исхране за рад и боравак на терену, ако послодавац није запосленом обезбедио смештај и исхрану без накнаде;" Цутиране тачке не подразумевају дневнице и теренски додаток, већ трошкове за време пута односно терена (смештај, исхрана, превоз и остало за то време).

Чл. 105 Закона о раду децидно одређује да се примања по основу путних и теренских трошкова не сматрају зарадом, а члан 118 да се ова примања сматрају трошковима и да се њихова накнада регулише **општим актом и уговором о раду**. За разлику од тога, регрес као социјалистичка категорија која је остала у нашем радном законодавству, јесте део зараде према чл. 105.

Одреднице Закона о раду које упућују да се одређена питања регулишу у складу са **Законом и општим актом** налазе се најмање у 23 члана (9, 12, 13, 14, 16, 17, 40, 42, 47, 48, 49, 52, 78, 79, 98, 100, 104, 155, 164, 171, 183, 192, 205), а одреднице које то препуштају **општем акту** (и уговору о раду) најмање у 29 чланова (3, 8, 40, 42, 51, 69, 77, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 114, 117, 118, 119, 120, 155, 158, 161, 163, 165, 174, 178, 179, 189, 194, 214). Јасно је да **законодавац није имао нити има намеру и не може да регулише висину трошкова**, осим ако то није у директној вези са реалном ценом услуге која се односи на одређени трошак (нпр. висина цене превозне карте у јавном саобраћају, осим ако послодавац обезбеђује сопствени превоз).

Једини случај трошкова који је до 2014. године био дефинисан са одредницом "најмање у висини утврђеној посебним прописима" јесу биле девизне дневнице, искључиво због постојања спорне Уредбе која је директно регулисала висину тих дневница за државне службенике и намештенике. И управо из чињенице да је то једини случај и да се Уредба по самом наслову односи искључиво на државне службенике и намештенике, логичан је закључак да се ова одредница мора рестриктивно примењивати, односно да се не може применити на остале послодавце. Брисање ове одреднице новелама Закона о раду из 2014. године у потпуности подржава ово тумачење, јер се сада изједначава ситуација за Државу као послодавца и за остале послодавце: сада Држава, као и остали послодавци може да регулише својим "општим актима" ову материју као што то могу да ураде и послодавци, и тек онда одредница члана 118 добија свој пун и прецизан смисао: "Запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то: ..."

Тако је једна непрецизност (да не кажемо грешка) нашег законодавца довела до још веће грешке наших судова у ставу градјанских одељења апелационих судова Србије. Та грешка је од краја 2014. године отклоњена, плус што је Држава драстичним смањењем паушалне девизне дневнице практично обесхрабрила државне службенике да на овај начин стичу додатну зараду, већ их је натерала да прикупљају рачуне и тако наплаћују стварне трошкове пута у земљи и иностранству.

др Жељко Томић
адвокат